

AVIFAUNA DE LA FINCA LA ROQUETA (massís de Garraf)

PERE MESTRE I RAVENTÓS

Barcelona

INTRODUCCIÓ

A la *Miscel·lània zoològica*, revista editada pel Museu de Zoologia de Barcelona, en el seu volum III, fascicle 2, imprès al gener de 1972, es va publicar un treball amb el títol: *Avifauna de la finca La Roqueta (sierra de Garraf, prov. de Barcelona)*, pàgines 81-100, en el qual es recopilaven les impressions sobre l'ornitologia de la zona. Els primers controls eren del març de 1957, i fins al 1965 s'havia visitat la finca en 136 ocasions. El 13 d'abril de 1970 s'emprenien una sèrie d'observacions consistents a seguir sempre el mateix camí, procurant que dins el recorregut es visitessin llocs de cultiu i zones de solana i altres d'ombrívoles, que fan conèixer tots els hàbitats que es donen a la finca. La superfície aproximada d'aquest indret estudiat és d'unes 30 hectàrees; el total són 120. Per efectuar el recorregut sense parades se sol tardar una hora, però amb les observacions sempre es passa més temps. Es va portar a terme una visita cada setmana, sense dia fixat

i tampoc a una hora determinada; alguns dies és al matí, altres —els més— a la tarda, a primera hora o cap al tard. Les observacions consistien a anotar les espècies i, dins el possible, la seva densitat, a més d'altres dades que es creia interessants. Aquest tipus de control continuat es dona per acabat el 31 de desembre de 1973. En el treball esmentat figuren tan sols les observacions recopilades fins a finals de maig de 1971; per altra part i després de més de tretze anys d'aquella publicació s'han produït una sèrie de canvis ecològics a la finca i en comprovar aquests darrers temps que algunes espècies havien desaparegut i altres, abans no controlades, ara ocupen la finca a l'època de niar, ens ha esperonat a fer un nou estudi de l'avifauna en el conjunt de totes les observacions i principalment en les variacions produïdes últimament. Per redactar aquest treball s'ha portat novament, aquest últim any, un control de tota la finca en diverses ocasions.

SITUACIÓ I DADES GENERALS

La finca de la Roqueta es troba situada al massís de Garraf, a l'oest del terme municipal d'Olivella, aproximadament a un quilòmetre de la carretera que comunica Sitges amb Vilafranca del Penedès i a uns vuit de la primera localitat.

El relleu del massís de Garraf és molt complex i les formacions orogràfiques dominen la superfície amb una topografia molt accidentada, formada per una sèrie de fondalades a vegades molt abruptes i d'una bellesa extraordinària. No són massa les terres que es poden classificar de planes i per tant el cultiu és escàs. Garraf geològicament es caracteritza per ser predominantment cretàic, amb muntanyes escarpades, rocoses i més aviat amb vegetació minsa. En canvi el terreny de la Roqueta pertany majoritàriament al miocè i trobem uns relleus suaus d'escassa alçada, amb altituds no superiors a 300 metres, que alternen els conreus en les fondalades, en forma de petites plataformes abançalades, on es cultiva la vinya i abans també cereals, amb àrees boscoses molt frondoses i alguna clariana coberta de brolles, fins ara poc afectades pels incendis forestals que tant han perjudicat la muntanya del massís de Garraf aquests últims anys.

El clima és mediterrani amb unes precipitacions pluviomètriques d'uns 500 litres per metre quadrat, irregularment distribuïts, que fa a l'estiu que els clots d'aigua quedin secs i obliga a recorreguts molt llargs als ocells per apagar la seva set. Les temperatures són molt suaus, amb pocs dies a l'any —a l'hivern— per sota de zero graus. Les nevades fortes solen ser molt espaiades, però si són intenses causen estralls a la població dels petits insectívors hivernants, a vegades gairebé exterminant-los. Algunes espècies necessiten d'alguns anys d'hiverns suaus per recuperar la densitat normal.

Les àrees de bosc estan poblades únicament per pi blanc (*Pinus halepensis*) i en una petita zona creixen uns peus aïllats d'alzina (*Quercus ilex*), molt rara a Garraf. Com a arbres conreuats, es troben alguns garrofers (*Ceratonia siliqua*), ametller (*Amigdalus communis*), figuera (*Ficus carica*) i cirerer (*Prunus avium*). Entre les plantes del sotabosc és molt abundant el bruc d'hivern, també anomenat sepell o espantacriades (*Erica multiflora*), el coscoll o coscó (*Quercus coccifera*), llentisc o mata (*Pistacia lentiscus*), sivina (*Juniperus phoenicea*), càdec o ginebre (*Juniperus oxicedrus*), romaní (*Rosmariuns officinalis*) i no són rars els peus de cirerer d'arboç o cirerer de pastor (*Arbutus unedo*) i molt poc freqüents eis de margalló (*Chamaerops humilis*); també abunda poc o pràcticament és absent una planta molt piròfita com la carcera (*Ampelodesma mauritanica*), una de les més característiques del sotabosc de la muntanya del massís de Garraf; tampoc no és molt abundant la gatosa, coneguda aquí amb el nom d'argelaga (*Ulex parviflorus*), també molt piròfita i que sol formar «massa» a un lloc cremat sobre l'any 1972, si bé ara els pinetells (pins joves) ja sobrepassen la seva altura.

VARIACIONS ECOLÒGIQUES I STATUS DE DIVERSES ESPÈCIES

Es tenen notícies fidedignes que fa uns cent anys la muntanya d'aquesta finca estava gairebé sense arbres, només hi havia uns petits rodals de bosc que anomenaven bosquines i la resta amb garriga molt esclarissada de coscoll, llentisc i bruc d'hivern. En començar les observacions sols una quinta part de la finca estava dedicada al conreu de la vinya i unes petites parcel·les

a cereals i lleguminoses. Aquests últims cultius no es troben a la finca als finals de la dècada dels seixanta o principis dels setanta. Ara l'únic conreu persistent és la vinya i la resta de la finca és ocupada pel bosc de pi blanc amb algunes clarianes de brolles, que actualment estan pràcticament repoblades d'una forma natural per l'arbrat. En aquests moments una bona part de la zona conreuada de vinya ha passat a ermot i ràpidament pot quedar ocupada pel bosc.

La finca, com s'ha dit abans, no ha estat molt afectada pels incendis forestals de Garraf. L'escassa presència de les principals plantes piròfites com són la carcera i la gatosa podrien ser una de les causes d'aquest fet. No obstant el 25 de gener de 1972 es produeix un incendi que afecta unes sis hectàrees de bosc en passar el foc del lloc on es cremaven els sarments de la poda de la vinya a la zona de matolls de la muntanya. Era un bosc frondós que va quedar pràcticament destruït, i aquesta superfície serviria els primers anys com a àrea de cria del còlit ros i del cotoliu en trobar un ecosistema favorable per a la seva reproducció; en canvi les restants espècies no queden afectades per tractar-se d'una superfície poc extensa. Avui aquesta zona està repoblada naturalment i en tot cas la densitat de pi és massa elevada per a un desenvolupament normal del bosc; ara ocupen aquesta àrea algunes parelles de tallaret de cap negre i una de tallarol de cullarga.

A l'estiu de 1980 es provoquen dos incendis fora la finca i vora la carretera, segurament produïts per tirar des d'un cotxe en marxa una cigarreta encesa; els dos varen començar a la cuneta. Un d'ells, poc important per afectar una zona rocosa, s'apaga amb facilitat; el segon, més extens, cremarà de dues a tres hectàrees i arribarà fins a la vora del límit de la Roqueta. També a l'any 1982, per una imprudència d'un treballador d'una finca veïna, es provoca un altre incendi que destruirà de tres a quatre hectàrees de bosc al límit sud de la finca i que afecta aquesta en una franja poc profunda, però a tot al llarg de la carena en uns quatre-cents metres. Cap d'aquests incendis no tenen influència sobre l'avifaunà a causa de la seva poca extensió.

Altres factors, que en general tenen causes desconegudes fins ara, provoquen variacions del *status* de diverses espècies, algunes molt sensibles en sentit positiu o negatiu. Així veiem que han deixat de niar la garsa, el cucut reial, el tallarol emmascatat, la cogullada i el papamosques gris. En canvi, aquests últims anys ocupen la finca a l'època de cria algunes parelles de rossinyol, cargolet, raspinell i pardal roquer. Minva la densitat de diverses espècies com són: el còlit ros, el tallarol de cuallarga, el siboc i l'enganyapastors, fins al punt que fa pensar que es pot produir la seva desaparició d'un moment a l'altre. Això podria quedar compensat amb la imminent possibilitat que l'àrea quedi ocupada dins de poc temps per altres espècies com són: el tallarol de casquet, el pit-roig, el mosquiter pàl·lid i l'estornell, tots en franca expansió a la comarca del Penedès i controlats en llocs molt propers a la Roqueta a l'època de niar.

LLISTA SISTEMÀTICA D'ESPÈCIES

Seguidament s'exposen unes breus notes de totes les espècies controlades i ordenades sistemàticament amb la seva fenologia i *status* actual. Els noms vulgars en català són els adoptats per la Secció Regional Catalana de la Societat Espanyola d'Ornitologia, moltes vegades ben diferents del que tenen a la finca de la Roqueta; i el nom científic, del *Prontuario de la avifauna española*, 1955, BERNIS, F., Ardeola 1. A continuació d'aquests i entre parèntesi, un número indica el que té cada ocell al promptuari i també a la col·lecció del Museu de Vilafranca a fi de facilitar la seva identificació a aquelles persones que vulguin classificar els ocells que es descriuran tot seguit. És per això que també, junt amb el número d'ordre, si l'ocell figura a l'esmentada col·lecció, i per a la seva millor localització, amb xifres romanes s'indica la vitrina on es troba l'ocell; si no hi ha número en xifres romanes vol dir que no està actualment exposat.

L'aligot vesper (*Pernis apivorus*) (80-IX) és una au rara que s'observa en poca quantitat en els períodes de pas a l'abril-maig a la primavera i al setembre a la tardor. El milà negre (*Milvus migrans*) (82), encara més escàs, s'observa a finals de març i també a últims d'agost i tot el setembre. L'esparver (*Accipiter nisus*) (84-IX), controlat amb certa freqüència al pas de tardor

—setembre i octubre— i en menys quantitat al mes de febrer; també pot anotar-se rarament com a hivernant. L'aligot (*Buteo buteo*) (85-IX), entre setembre i gener dona una densitat d'observacions elevades a causa dels exemplars migrants al principi de la tardor i la resta com a hivernants; alguns exemplars s'anoten fins a primers d'abril. Actualment és possible controlar-lo tot l'any perquè pels entorns de la Roqueta des de 1980 n'hi ha almenys una parella.

L'àguila cuabarrada (*Hieraëetus fasciatus*) (87-II) ha estat observada en dues ocasions i segurament pertany a exemplars de les rodalies. També de l'àguila calçada (*Hieraëetus pennatus*) (88), i com a migrant, se'n va observar una parella de color clar el 30-IV-70.

La Roqueta no és un lloc on es pot controlar el pas de les diferents espècies de *Circus*, com ho demostra l'única cita el 13-IX-73 d'un exemplar de l'esparver cendrós (*Circus pygargus*) (97); en canvi és més possible fer-ho per la zona nord de la serra del litoral o al sud, vorejant el mar.

Entre els falcons destaca una observació d'un exemplar migrant sedimentat de falcó cama-roig (*Falco vespertinus*) (107) el 21-VIII-72 (estava parat al cim d'un pi mort). Més freqüent com a hivernant o de pas al setembre és el xoriguer (*Falco tinnunculus*) (109-II). Una observació d'aquesta au, d'un exemplar al mes de maig, fa creure que tindria el niu per les rodalies.

La perdiu (*Alectoris rufa*) (113-V) era força abundant abans; gairebé desapareix al principi dels anys setanta i ara torna a controlar-se; per exemple aquest any hi ha almenys tres bandades. La guatlla (*Coturnix coturnix*) (116-V) és molt difícil d'observar aquí; vista sols en dues ocasions al setembre com a migrant.

La becada (*Scolopax rusticola*) (161) viu de forma aïllada, molt localitzada i en poca quantitat en zones de bosc ombrívols des d'últims d'octubre a mig febrer. Quan neva és més abundant durant uns dies.

Sols una vegada al pas de tardor s'ha controlat la xixella (*Columba oenas*) (216-II). En canvi sempre és possible veure

algun tudó (*Columba palumbus*) (217-IX) del qual es poden localitzar nius, així com de tórtora (*Streptopelia turtur*) (220-IX), que sols és estival i pot observar-se des de mig abril a meitat de setembre.

El cucut reial, conegut aquí per garsa groguera i també per cucut xexa (*Clamator glandarius*) (221-C), si bé niava abans amb certa freqüència, en desaparèixer les garses, els nius de les quals parasitava, també deixa de controlar-se a l'època de cria —l'últim, l'any 1960—; és, doncs, una espècie perduda aquí com a nidificant. Una cita rara, per la data: la d'un exemplar migrant el 31-VIII-74. Pel que fa al cucut comú (*Cuculus canorus*) (222-C), no se n'ha controlat mai cap niu parasitat, ni tan sols cap exemplar jove perquè es pugui assegurar que nia aquí; en canvi, en el període que comprèn el 21 de març fins al 26 de juny, sempre que es visita la finca és possible escoltar-ne un o més exemplars cantant per la zona de bosc.

Entre els rapinyaires nocturns el xot, més conegut aquí per xupa (*Otus scops*) (224-X), niava abans en tres o quatre llocs de la finca aprofitant nius vells de garsa. Ara solament se'n coneix un niu en un forat d'un garrofer. El duc (*Bubo bubo*) (225-II-X) sols s'ha controlat pel seu cant a la nit dues vegades, sens dubte exemplars de les rodalies. El mussol (*Athene noctua*) (226-X) té anotacions durant tot l'any, excepte els mesos de juliol, agost i setembre. Mai no s'ha considerat abundant i actualment es calcula que sols una parella pot niar-hi.

Uns ocells de difícil observació per la seva vida crepuscular són el siboc (*Caprimulgus ruficollis*) (232-V) i l'enganyapastors (*Caprimulgus europaeus*) (233-V); les dues espècies eren freqüents i es localitzaven cadascuna pel seu cant al capvespre en tres o quatre llocs diferents de la finca l'any 1970. El 1984 sols se n'ha vist un exemplar del primer el dia 2 de juliol. Són dues espècies que es controlen des de finals d'abril a setembre i alguns a primers d'octubre. Es consideren les dues en perill de desaparèixer.

Del ballester (*Apus melba*) (234-II), com a migrant, se n'han vist dos exemplars el 21-IV-72. El falciot comú (*Apus apus*) (235-IV) té una colònia a la casa, de tres a cinc parelles segons els anys.

L'abellerol (*Merops apiaster*) (239), conegut també per ballarola, abans no hi niava; es van establir sobre 1960 alguns nius en talussos vora un torrent en posar un apiari a la finca i ara, tot i que aquest no existeix, en queda algun niu. Són estivals i s'observen des de mig abril a meitat de setembre. Un altre ocell de plomatge molt bonic és el gaig blau (*Coracias garrulus*) (241), del qual se'n controla un exemplar sedimentat el 9-VI-84. La puput (*Upupa epops*) (242-IV) nia sempre a la teulada de la casa, amb dues postes anuals. Algun any també té un niu en un forat del marge d'un bancal. No tots els anys, a les rodalies de la casa, a l'hivern és possible controlar un exemplar o la parella. Al juliol i agost sembla observar-se en clarianes del bosc més abundància d'individus que es consideren migrants.

A les èpoques de pas, a l'abril-maig i a l'octubre, pot controlar-se algun exemplar de colltort (*Jynx torquilla*) (243-X), però tot i que se sent cantar, gairebé sempre que es descobreix no indica territori, aquí no nia. Queda encara una parella de picot verd, anomenat a la Roqueta pigot (*Picus viridis*) (244-B), si bé cada dia té més dificultat per trobar un arbre adequat per construir el seu niu.

Una sola vegada ha estat vista una bandada de vuit exemplars de terrerola (*Calandrella cinerea*) (251-V) parats a un camp, sens dubte migrants. La cogullada (*Galerida cristata*) (253-V) va niar en una àrea gran de cultiu fins a l'any 1960; després encara s'observarà el 1975 a la finca veïna la Caseta. Avui cal considerar-la totalment desapareguda de la zona. La cogullada fosca (*Galerida malabarica*) (254-V) fou vista el 31-V-60 a una porció de muntanya amb brolles a la partió de la finca, però no ha estat possible repetir la seva observació aquí. De cotoliu (*Lullula arborea*) (255-V), abans almenys en niaven tres parelles; ara sols en queda una a les rodalies dels ermots de vora la casa. Aquesta espècie possiblement s'ha vist afectada en disminuir la zona de conreu aquests últims anys. Hi ha dues èpoques en què es controla fàcilment pel seu cant, una a la primavera i l'altra al setembre-octubre; en canvi durant l'estiu passa gairebé totalment desapercibuda. L'alosa (*Alauda arvensis*) (256-V) es controla sols en comptades ocasions al pas de tardor a l'octubre.

Un ocell estival és l'oreneta comuna (*Hirundo rustica*) (259-III) de la qual existeix una colònia a la casa que es va descriure amb força detalls a la *Miscel·lània penedesenca 1981*, vol. IV. L'oreneta cuablanca (*Delichon urbica*) (261-III), aquí anomenada roquerol, no hi nia i sols s'observa en els períodes de les seves migracions de mig abril a primers de maig a la primavera, i en el pas de tardor es controlen alguns exemplars a l'agost i setembre que podrien ser primers migrants i molts més durant tot l'octubre.

L'última vegada que es va controlar a la Roqueta un niu del papamosques gris (*Muscicapa striata*) (264-VIII) va ser el 23-VI-59. Aquesta espècie a tot arreu ha anat a menys. Ara sols s'observa com un migrant molt escàs. A la finca es coneix per sit d'estiu. El mastegatatxes (*Ficedula hypoleuca*) (265-IX) és un moixó que s'observa sols en els moments de les seves migracions, a la primavera entre abril i maig i a la tardor de finals d'agost a primers d'octubre.

El reietó (*Regulus regulus*) (268) i el bruel (*Regulus ignicapillus*) (269-IX) són hivernants freqüents al bosc; és més abundant el segon, però aquest també arriba abans; és possible controlar-ne a últims de setembre. Conviuen els dos junts, associats amb altres espècies de mallerengues i mosquiter groc petit.

Entre els mosqueters, sens dubte és el mosquiter groc petit (*Phylloscopus collybita*) (270-IX) el més abundant i l'únic que s'observa com a hivernant; per ser més conegut, només aquest té un nom vulgar, el de bobareta, aplicat també a tots els altres mosqueters que fins ara sols es controlen en poca quantitat a les èpoques de les seves migracions. Així amb certa abundància es troba el mosquiter groc gros (*Phylloscopus trochilus*) (271-IX), de l'abril a mig maig a la primavera, i a últims d'agost i el setembre a la tardor. El mosquiter pàl·lid (*Phylloscopus bonelli*) (272-V) ara no nia a la Roqueta, si bé és una espècie en expansió amb molt poca densitat per la zona de Garraf, encara que els incendis forestals hauran mitigat sens dubte aquesta faceta, però s'ha controlat a l'època de cria molt pròxim a la finca. Com a migrant escàs s'observa a l'abril, i més freqüentment al maig a la primavera i a l'agost a la tardor. Finalment, del mosquiter xiulaire (*Phylloscopus*

sibilatrix) (273), se n'han anotat dos o tres exemplars amb seguretat el 28-VIII-72.

El trist (*Cisticola juncidis*) (274-V) és una espècie molt afectada per les nevades. A la dècada dels setanta anava ocupant cada vegada més àrees noves i així se situa a diversos llocs vora la riera de Vilafranca, a Sant Pere de Ribes; més tard fins i tot en cultius del camí a la Roqueta i a la primavera de l'any 1981 fins i tot indica niu en conreus dins la finca. Aquest últim any no s'ha vist.

En el grup dels tallarols es troben bastants representants: el tallarol gros (*Sylvia borin*) (276-VII), sols observat al pas de tardor des de mig agost a primers d'octubre; el tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*) (277-VII), en franca expansió a tot el Penedès (s'espera que d'un moment a l'altre pugui confirmar-se la seva cria a la finca, ara si més no cal considerar-lo com un migrant i també hivernant escàs); el tallarol emmascarat (*Sylvia hortensis*) (278-IX), estival freqüent encara en el període 1957-62, havia desaparegut com a nidificant el 1970-73 (avui no es controla mai, és una espècie que pot considerar-se perduda a la finca i gairebé en tot el Penedès); el tallarol de capnegre (*Sylvia melanocephala*) (279-VII) s'observa tot l'any amb una densitat semblant a la que tenia abans, unes vint a vint-i-cinc parelles, ocupa les àrees vora els conreus i sol faltar a les zones extenses de bosc; la tallareta (*Sylvia communis*) (280-VII) pot anotar-se com a migrant en comptades ocasions a l'abril en el pas de primavera i al setembre en el de tardor. Del tallarol xerraire (*Sylvia curruca*) (281) sols se'n té una cita el 16-IX-76. Una mica més freqüents i també controlats al pas de tardor hi ha el tallarol trencamates (*Sylvia conspicillata*) (282) i el tallarol de garriga (*Sylvia cantillans*) (283-VII), aquest més abundant, i finalment la tallareta de cuallarga (*Sylvia undata*) (284-VII), coneguda per taiaret o taiaret de mata, amb moltes parelles a l'època de niar en el període 1957-62, aleshores sens dubte l'espècie amb més densitat de nius a la finca; l'afectaren molt les nevades del Nadal de 1962 i no tornà a recuperar-se mai; no obstant encara era freqüent, però amb tendència a minvar; en el període 1970-73. Avui és el gran absent i en comptades ocasions es controlen les seves veus sols a dos llocs. Tot fa creure que en poc temps haurà desaparegut.

Un nou vingut com a nidificant és el rossinyol (*Luscinia megarhyncha*) (298-VI). A les rodalies al juny de 1959 indica niu, més tard, en circular aigua per la riera a causa de les clavegueres de Vilafranca, ocupa totes les vores de la ribera i augmenta la seva densitat. A la Roqueta, a la primavera de 1980, canta en dos llocs; aquest últim any 1984 almenys ho fa en quatre punts distints. És de creure que abans de 1980 (com a més aviat la primavera del 1975) es va produir per primera vegada la cria. Ara es controla a la finca des d'últims d'abril a mig setembre; a primers de juliol deixa de cantar i aleshores passa molt desapercebut, fins poc abans d'emigrar que s'anoten altre cop per les seves veus d'exclamació.

El pit-roig, conegut aquí amb el nom de barba-roig (*Eri-thacus rubecula*) (300-VI), és sols una espècie hivernant, però és de creure que ocuparà la finca com a nidificant dins de poc temps; ara nia a les rodalies de Begues i en direcció d'Olesa de Bonesvalls amb densitat considerable i és una espècie en franca expansió al Penedès. A la Roqueta s'observa des d'últims de setembre a finals de març i molt rarament a primers d'abril, segons si la climatologia és més càlida o més freda.

La cotxa cua-roja (*Phoenicurus phoenicurus*) (301-II) és força corrent com a migrant tant en el pas primaveral des d'últims de març a mig maig, com en el de tardor de finals d'agost a últims d'octubre. La cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*) (302-IV), en canvi, és un hivernant escàs, si bé pot ser abundant durant uns dies en les seves migracions. Es controla des de primers d'octubre a últims de març. El bitxac rogenc (*Saxicola rubetra*) (303-V) s'ha observat sols al pas primaveral en poca quantitat a últims d'abril i primers de maig. El bitxac (*Saxicola torquata*) (305-V), com el trist, també és un ocell molt afectat per les nevades quan es tracta d'exemplars sedentaris. Per altra part en el període en què l'aigua de les clavegueres de Vilafranca circulava per la riera fins a Sant Pere de Ribes, en tota aquesta zona augmentà dia a dia la seva densitat. El 1968 en l'esmentat recorregut es calcularen unes vint-i-cinc parelles en el moment de la reproducció; aleshores alguna d'elles arribà a niar als conreus del límit de la Roqueta. Ara l'aigua de les clavegueres ha estat desviada i també ha anat minvant ràpidament la densitat de parelles en aquesta àrea. Avui sols es controla a

Montaspre, vora Vilafranca. En aquest cas els canvis són provocats per les modificacions del medi ecològic.

El còlit gris (*Oenanthe oenanthe*) (306) és difícil d'observar en aquesta zona, però ha estat vist alguna vegada al pas de tardor al setembre. En canvi el còlit ros (*Oenanthe hispanica*) (308-V) és una espècie que abans, en el període 1957-64, era molt freqüent com a estival i era fàcil de trobar els seus nius, normalment de la subespècie *stepacina* o de gola negra. En el període 1970-73 sols se situen tres o quatre parelles; avui com a nidificant cal considerar-lo desaparegut o bé possible, si bé pot controlar-se com a migrant escàs en les seves èpoques de pas a l'abril i agost-setembre.

La merla blava, coneguda aquí amb el nom de pàssara (*Monticola solitarius*) (311-II), va niar, d'una forma accidental, a la casa a la primavera de 1970, sense niu de segona posta. No té llocs apropiats per criar a la finca, en tot cas ho pot fer a les rodalies. Des de mig octubre a primers de novembre hi ha una densitat de cites d'aquesta au que podria indicar un moviment migratori.

De la griva (*Turdus viscivorus*) (313-IX), abans en niaven diverses parelles, no menys de quatre a cinc; ara en tot cas n'hi ha una vora la casa i no segura. Les causes de la baixa podrien ser la falta de conreus o el seu abandonament. No es deixa observar al juliol i agost possiblement per faltar l'aigua per beure. El tord (*Turdus philomelos*) (315-VIII), hivernant molt rar, és més freqüent, sense ésser mai abundant, a les èpoques de pas, que sembla que són de mig febrer a últims de març a la primavera i de mig octubre a primers de novembre a la tardor. Un altre túrdid força corrent durant tot l'any és la merla (*Turdus merula*) (318-VIII), que manté la seva densitat del període 1970-73 a l'època de niar. Els seus controls minven a mig juliol i a l'agost a causa de l'època de muda que comporta que passi totalment desaperebuda.

El cargolet (*Troglodytes troglodytes*) (319-VI), més conegut aquí per ull de bou, va començar a indicar territori a la primavera de 1973; abans se'n coneixia algun en reproducció per les rodalies. A la primavera del 1974 gairebé segur va niar almenys a un lloc; fins aleshores era un hivernant freqüent. Avui ocupa totes les zones de

bosc i es calculen més de quinze o vint parelles a l'època de cria. El mes de juliol i agost passa molt desapercebut degut al seu silenci absolut a causa del període de muda.

El pardal de bardissa (*Prunella modularis*) (321-V), anomenat aquí sit d'hivern i també sit de bardissa, és força abundant a l'època d'hivern, si bé els freds forts provoquen fugides per uns dies fins que tornen les temperatures per sobre zero. Controlat des de mig octubre a poc més de meitat de març. La titella, aquí més coneguda per tita (*Anthus pratensis*) (323-V), és un altre hivernant freqüent que es deixa veure des de mig octubre a primers d'abril; moren molts exemplars als «paranys» que freqüenten per banyar-se a l'aigua de la pica. El trobat (*Anthus campestris*) (325-V) s'observa rarament com a migrant, igual que la piula dels arbres (*Anthus trivialis*) (327).

La cuereta blanca, anomenada aquí pastorella blanca (*Motacilla alba*) (330-VI), és un hivernant escàs que pot controlar-se des de primers d'octubre a últims de març o primers d'abril. La cuereta torrentera (*Motacilla cinerea*) (331-VI), coneguda per pastorella groga, també és hivernant però amb menys densitat que l'anterior quant a ocells i controls d'observacions. Hi ha una cita d'un exemplar el 6-V-72, que podria tractar-se d'un ocell en dispersió postnupcial. La cuereta groga (*Motacilla flava*) (332-I), poc corrent, passa desapercebuda i en tot cas la majoria creu observar la cuereta torrentera quan en rares ocasions pot controlar-se en el pas de tardor al setembre.

El botxí, també conegut a la zona per garsa groquera (*Lanius excubitor*) (333-VII), no s'ha vist mai com a nidificant dins de la finca, però sí als límits nord i sud on, almenys fins fa poc, niava una parella a cada lloc. El capsigrany (*Lanius senator*) (335-IX) que abans, en el període 1957/62, possiblement tenia niu de deu a dotze parelles, avui ha minvat força; ara segurament no n'hi ha més de tres. Aquest any hi havia un niu a un albercoquer d'una zona de conreu.

El raspinell, anomenat a la Roqueta rapasoques (*Certhia brachydactyla*) (339-IV), no ocupava aquest lloc a l'època de niar en el període 1970/73. La primera vegada que s'observa a la primavera és el 1977: una parella vora la casa que indica niu; ara

sembla que almenys són dues. Tot i ser una espècie la densitat de la qual sol minvar, en particular vora les poblacions víctima principalment de les escopetes d'aire comprimit, és afalagador comprovar que en llocs tranquils i poc freqüentats pels humans és possible que augmenti la seva densitat.

En el grup de les mallerengues, que es coneixen aquí amb el nom de primaveres, trobem com a més abundant la mallerenga carbonera, anomenada primavera de ratlla (*Parus major*) (343-IV), que es pot situar durant tot l'any; a l'època de niar es calculen d'unes deu a dotze parelles i més densitat d'individus a l'hora de les migracions. Una altra espècie amb comportament similar és la mallerenga emplomallada, aquí més coneguda per primavera de cresta (*Parus cristatus*) (346-IX); d'aquesta han desaparegut molts llocs de cria en perdre's la major part dels garrofers, figueres i ametllers de la finca. Avui cria en nius de brossa construïts per elles als pins i se'n suposa unes quatre o cinc parelles, algunes menys que abans. La mallerenga cuallarga (*Aegithalos caudatus*) (349-VII) és un altre nidificant en poca densitat, segurament unes tres parelles. Aquestes mallerengues, a l'època de les migracions i a l'hivern, viuen associades formant grups al bosc, i se'ls agermanen altres espècies com són la mallerenga blava (*Parus caeruleus*) (342-IV) i la mallerenga petita (*Parus ater*) (344-IX), aquesta última en poques ocasions.

La verderola (*Emberiza citrinella*) (351-V) s'observa rarament als moments de pas o en dies de nevades en fugida a zones més càlides. El gratapalles, anomenat sitroc (*Emberiza circlus*) (352-V), possiblement encara tenia niu aquesta primavera en tres llocs de la finca. L'abandonament d'àrees de conreu ha perjudicat un xic la densitat d'aquesta espècie. El sit negre (*Emberiza cia*) (354-V) és un hoste d'hivern que s'observa en mitjana densitat als conreus o ermots des de mig octubre a poc més de la meitat de març.

Entre els fringíl·lids, nien als pins de vora la casa sempre una o dues parelles de verdum (*Carduelis chloris*) (360-VIII) i cadenera (*Carduelis carduelis*) (361-VIII). Aquesta última al pas primaveral durant abril i maig és força freqüent, de dia sedimentada a la zona de bosc vora els cultius. De gafarró (*Serinus serinus*) (367-VIII), en nia alguna parella per les zones de bosc pròximes als conreus. Des

de mig juny a octubre gairebé desapareix, segurament per la falta d'aigua; en canvi presenta una forta densitat a les èpoques de pas, de mig març a la meitat de maig a la primavera i d'últims d'octubre a finals de novembre a la tardor. Com a hivernants es presenten: el lluer (*Carduelis spinus*) (362-IX), que pot ser molt abundant uns anys i faltar gairebé absolutament el següent, es controla des de finals d'octubre a mig març; el pinsà (*Fringilla coelebs*) (372-IX), des de primers d'octubre a últims d'abril i força abundant, i el passarell (*Acanthis cannabina*) (363-VII), observat alguna vegada al setembre i més correntment des de mig octubre a l'abril, amb una densitat més forta de cites de mig març a meitat d'abril a la primavera, i a l'octubre a la tardor, èpoques que corresponen a les de la migració. No és un lloc on s'observa en quantitat. Finalment el trencapinyes (*Loxia curvirostra*) (371-IX) nia d'una forma esporàdica molt de quan en quan. Els mesos amb més quantitat d'observacions solen ser el setembre i el novembre, però a vegades, com a l'any 1984, no es controlen en tot l'any. El pardal (*Passer domesticus*) (375-III) és un hoste que gairebé no deixa mai la teulada i el galliner de la casa; no obstant de mig juliol a meitat d'octubre solen ser nuls o minsos, perquè en aquesta època viuen gregaris durant el dia pels camps i tots junts es traslladen a joca en llocs adequats, com són moltes vegades els arbres dels passeigs de les poblacions, on formen grans concentracions. Del pardal roquer (*Petronia petronia*) (379-II), en el període 1970/73 en niava alguna parella en nius vells d'abellerol o en talús del torrent; el 1980 encara ocupaven el lloc, en canvi els dies en què es controla aquest punt del 1984 no s'anoten.

L'estornell (*Sturnus vulgaris*) (380-III), si bé ocupa aquests darrers anys moltes poblacions i masies del Penedès per niar, encara no presenta una densitat suficient com per establir-se en illocs aïllats al mig de zones boscoses com ara és la casa de la Roqueta. Aquí molt rarament es controla a l'època de pas o en vols de trasllat a l'hivern. L'oriol (*Oriolus oriolus*) (383-VIII) abans niava més, ara potser en queden unes tres parelles. És estival i s'observa de l'abril a mig setembre.

Entre els còrvids es poden controlar quatre espècies. El corb (*Corvus corax*) (384-II), que nia per les rodalies i té la zona com a àrea de caça. També la gralla (*Corvus monedula*) (387-II) es va

observar en vol de trasllat a la primavera en el període 1970/73, segurament exemplars procedents d'alguna colònia de les rodalies. La garsa (*Pica pica*) (388-IX) era freqüent tot l'any, en el període 1957/62 i se suposa que en niaven de cinc a sis parelles a la finca i també altres pels entorns. En el període 1970/73 ha desaparegut de la zona; això sembla una cosa general a tot el massís de Garraf. Avui encara ocupa els voltants de Begues cap a Olesa de Bonesvalls; Avinyonet, l'Arboçar i Sant Miquel d'Olèrdola al nord; i la plana de Sant Pere de Ribes cap a Vilanova i la Geltrú i Cubelles al sud. Vora la Roqueta es controlava una parella als Gurbals fins a l'any 1973 i una altra prop de Canyelles, vista encara a l'any 1980. També sembla que aquest any o l'anterior serà l'últim control d'una parella a la cruïlla de la carretera del castell d'Olèrdola. Així doncs, tota la zona de muntanya entre Sant Pere de Ribes i Sant Miquel d'Olèrdola en pocs anys ha quedat abandonada per aquesta espècie. No hi ha dubte que és una contrada on el conreu ha deixat en molts llocs pas als ermots, però queda encara cultiu i en tot cas ara no se sembren cereals, si bé algun lloc del massís de Garraf on es cultiva blat i ordí, aquests últims anys tampoc no és ocupat. No es coneix una causa que justifiqui aquesta desaparició de l'espècie en una comarca tan àmplia. El gaig (*Garrulus glandarius*) (391-IX) té una densitat semblant a la del període 1970/73 que es podria calcular en tres o quatre parelles repartides per zones de bosc properes al conreu.
